

שירו לה' שיר חדש

שיר השירים רבה א- והן אומרים בלשון זכר שנא' (תהלים צו) שירו לה' שיר חדש, שירה חדשה אין כתיב אלא שיר חדש, רבי ברכיה וריב"ל למה נמשלו ישראל כנקבה, מה נקבה זו טוענת ופורקת טוענת ופורקת וחוזרת ופורקת ושוב אינה טוענת, כך ישראל משתעבדין ונגאלין משתעבדין ונגאלין וחוזרין ונגאלין ושוב אין משתעבדין לעולם, בעוה"ז על ידי שצרתן צרת נקבה יולדת הן אומרים שירה לפניו בלשון נקבה, אבל לעוה"ב על ידי שצרתן אין צרת יולדת הן אומרים שירה בלשון זכר הה"ד (ישעיה כו) ביום ההוא יושר השיר הזה.

רש"י - שיר חדש - מזמור זה על העתיד וסופו מוכיח כי בא לשפוט את הארץ, בכל מקום שיר חדש על העתיד: ידין עמים במישרים - אותם שיהפוך להם שפה ברורה: במישרים - זכויות:

רד"ק - ואמר "חדש", כלומר שתחדשו לו שיר זולתי המזמורים והשירים הנכתבים... וזה המזמור חיברו דוד כשהעלה הארון מבית עובד אדם... וחידש בזה שיר חדש לפי ששָׁנָה אותו בזה הספר על קיבוץ גליות ואז ישירו לה' שיר חדש.

שירו לה' ברכו שמו, בשרו מיום ליום, רוצה לומר תמיד בכל יום. וטעם בְּשָׁרוֹ, זה לזה, אף על פי שכולם ידעו כאחד הישועה יהיה סיפור הישועה חביב בעיניהם בכל יום ויום כאילו נִהְיְתָה אז, כי הבשורה היא חידוש הסיפור והוא עָרַב על האדם ביום שמעו, ואח"כ הולך ומתמעט הַעֲרָבוֹת ההוא, ואמר כי בכל יום ויום יהיה עָרַב בעיניכם סיפור הישועה כאילו היום יום בשורה:

(י) **אמרו בגוים**, אמרו למשפחות העמים הבאים לבית המקדש בשובכם לארצכם, אמרו בגוים ה' מלך. ושם הארץ שוקטת, זהו **אף תכון תבל בל תמוט**... כי כל העולם הם בשלום, לא ישאו גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה. ידין עמים במישרים, כי שפט העמים ביושר וכלה הרשעים שבהם:

(יא) **ישמחו השמים**. שְׂמִיחַת הַשָּׁמַיִם וְגִילַת הָאָרֶץ וְרַעַם הַיָּם וְעֲלִיזוֹת הַשָּׁדָה וְרִנַּת הַעֲצִים, הכל דרך משל על השמחה הגדולה שתהיה מפני השלום הגדול שיהיה בעולם והטובה הגדולה שתהיה. וכן בהיפך השלום נאמר דרך משל (יואל ב, י): שמש וירח קדרו, ונאמר (ישעיה כד, ד): אֲבֹלָה נִבְלָה הָאָרֶץ, ונאמר (יחזקאל לא, טו): הָאֲבֹלָתִי כִסְתִי עָלָיו אֶת תְּהוֹם, ונאמר (שם): וְאֶקְדָּר עָלָיו לִבְנוֹן...

אלשיך - **שירו לה' שיר חדש** וכו'. הנה כל המזמורים האלו ידברו על הגאולה העתידה במהרה בימינו. ולבא אל ענין הכתובים נזכירה מאמר הנביא, כי בימים ההם לא יאמרו אשר העלה את ישראל ממצרים כי אם מכל הארצות וכו' (עיי' ירמיה טז יד - טו, כג ז - ח), והוא כי הטובה העתידה גדולה על כל הקודמות באופן כי לא נצטרך לשורר ולזמר על התשועות הישנות ולהזכיר השירות הקודמות, כי אם השיר חדש בלבד, כי הוא יהיה כ"כ גדול כי הוא לבדו שקול כנגד כל הקודמים. וזה יאמר שירו לה' שיר חדש, כי החדש שהוא על החדוש יספיק. וראו נא גדלו כי הלא יספיק לשישורו כל הארץ, והוא כי נסים שביציאת מצרים לא היו רק במצרים וכן בכל מקום שנעשה בו נס לישראל היה מקום פרטי, אך אשר לעתיד יהיו נסים כוללים בכל הארץ כמה דאמר ונתתי מופתים בשמים ובארץ וכו' השמש יהפך וכו' (יואל פרק ג, ג-ד) - וְנִתְּתִי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דָּם וְאֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׂן: הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה לְחֹשֶׁךְ וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, שהם דברים כוללים וגלויים בכל הארץ.

או יאמר, הלא אמרתי שירו לה' שיר חדש, והלא גם שירת הים היה חדש בזמנו ושירת דבורה וכל שיר מהט' שקדמו לזה (עיי' ילקוט שמעוני יהושע י, כ), ומה ענין הפרש החידוש הזה שיהיה לעתיד, ועוד כי גם שירת הים וזולתה גם כן לה'. הלא הוא, שירו לה' כל הארץ, שהוא כי אז יהיה דבר חדש עצום מאד לכבוד ה', והוא כי בשירת הים הן אמת שנתפרסם שמו יתברך, אך לא נתקדש הכל, כי מצרים נשארה בטומאתה וכל ארצות כל העמים עכו"ם גם הן, כי על כן גם אויר ארץ העמים הוטמא, אך לעתיד שאת רוח הטומאה יעביר ה' מן הארץ ותקדש המלאה לה טומאה, אין ערוך אל מעלה זו, וזהו שירו לה' לומר מה שתשירו הוא אמור לה' כל הארץ צודקת ונאותה לה', ובכלל הדבר יהיה כי כל הארץ ישובו עד ה' ויהפכו כולם שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה':

(ב) **שירו לה' ברכו שמו** אחרי אומרו כי לה' כל הארץ, מה יהיה היתרון ניכר לישראל על יתר אומות, לזה אמר שירו ישראל לה' ברכו שמו, שהוא כי יושפע לכם על ידי השיר שפע נבואיי כמה דאת אמר ונבאו בניכם ובנותיכם וכו' (יואל ג א), מה שאין כן לגוים בשירם כאשר יבא. וזה אומרו שירו לה' וכו' לומר מה שאמרתי לישראל שירו לה' הוא כי ברכו שמו שהוא שעל ידי השיר חדש ברכו שמו, שהוא כי תמלאו כח את רוח ה' שהוא המשיך שפע הנקרא ברכה מהמלוא העליון וזהו ברכו שמו.

- **שירו לה' שיר חדש שירו לה' כל הארץ**, כי העכו"ם היו יודעים שה' הוא הסבה הראשונה וקראו לו אלהא דאלהיא, רק שלא האמינו שהוא אינו דומה כפועל אחר, שאחר שפעל את מעשהו אין העשוי נתלה עוד בהפועל ונסתלקו ידי הפועל ממנו, למשל העושה מורה שעות, אחר שעשהו הוא סובב על אופניו וגליליו מעצמו, לא כן אצל ה' שהוא עודנו מסבב ועוסק במעשיו בכח שאין לו תכלית, וקיום הבריאה היא בריאה מתמדת, וכל המציאות תלוי מכחו שאם יסלק רגע ידיו ממנו ישוב הכל אל האפס, וא"כ העכו"ם היו משוררים לו שיר ישן, על שהיה הסבה הראשונה להמציאות בראשית קדומים, ואתם תשירו לו שיר חדש, כי הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, וזאת שנית שירו לה' כל הארץ לא כמו עד עתה שרובי ההמון עם מן העכו"ם כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ויחסו כל הבריאה לכוכבים ומזלות:

שירו לה' ברכו שמו בשרו מיום ישועתו מפרש נגד מ"ש שירו לה' שיר חדש, והוא שעם מה שתשירו לה' תברכו שמו, שהברכה לא תבוא רק על הטובה וההשפעה שישגו ממנו, שהעכו"ם שלא הכירו שהוא המנהיג והמשפיע כל טוב הם רק יהללו שמו, אבל לא יברכוהו, אבל אתם תברכו שמו, כי תדעו שהוא המשפיע שפע ברכה, כי תבשרו מיום ישועתו, שישועתו מתחדש בכל יום, כי מחדש בכל יום מעשה בראשית ומצמיח ישועות חדשות בכל יום, ומבואר כי הבשורה לא תהיה על דבר הרגיל, רק על דבר שביאתו מסופק והוא בלתי רגיל לבא בתמידות, שלא יצדק לבשר שהאיר השחר בבקר, כי הוא דבר המתמיד ומוכרח לבא, ולכן אמר כי גם ישועתו המתמדת בכל יום תבשרו, שתבשרו שהוציא המאורות, כי גם יציאתם אינו דבר המוכרח רק תלוי ברצונו שמחדש בכל יום מעשה בראשית.

ספרו בגוים כבודו בכל העמים נפלאותיו - כי עד עתה היו בין העכו"ם שתי כחות, שהם גוים ועמים, (שמבואר אצלי שעמים הם חשובים יותר מן הגוים) שהגוים הפחותים לא ידעו מה' כלל, והעמים החשובים שידעו שיש ממציא ראשון וסבה ראשונה לא ידעו שהוא מושל ומשגיח ושהיכולת בידו לעשות בכל הבריאה כחפצו, ולפי דעתם ראוי לעשות לו כבוד מצד שהוא הסבה הראשונה, אבל לא לברך אותו, ולא לספר נפלאותיו, כי לא האמינו שהוא מנהיג העולם ופועל ישועות וברכה, ושבכחו לעשות נפלאות ולשדד הטבע, ועתה גם גוים הפחותים יכירו כבודו, שהוא הסבה הראשונה, והעמים החשובים שהם הכירו כבודו גם עד עתה, יכירו עתה נפלאותיו, וידעו שבידו לשנות ולהרוס את הטבע כחפצו:

כי גדול ה' ומהולל מאד נורא הוא על כל אלהים. נגד מ"ש ספרו בגוים כבודו, מפרש כי גדול ה' ומהולל מאד, שם גדול מורה שהוא הסבה הראשונה והאחרונה לכל דבר, כמ"ש בכ"מ, ור"ל שכחו מתפשט על כל ההווה, ובכ"ז הוא מהולל מאד, מפני שהכל נעשה בתכלית החכמה והחסד, עד שבכל פרט נראה יכלתו וחכמתו וטובו, ונגד מ"ש בכל העמים נפלאותיו מפרש כי נורא הוא על כל אלהים, שכל תאמר שכחות הטבע הם קצובים באופן שלא יוכל לשנותם עוד, כמו האומן אחר גמר מעשהו שאין המעשה צריך אליו עוד, וכן כחות הטבע עומדים בפ"ע ופועלים בכחם, רק הוא נורא על כל אלהים, שכל הכחות מתיראים ממנו, כי יכול לשנותם ולבטלם כי חיתם וקיומם תלוי ברצונו, ובהסתלק רצונו מהם יהיו כאין:

הוד והדר לפנינו עז ותפארת במקדשו, ההוד הוא ענין פנימי בעצמות הדבר, וההדר הוא היופי החיצוני למראה עינים, וכן העז הוא ענין פנימי, שהדבר עז בעצמותו, והתפארת הוא ענין חיצוני שבו יתפאר לפני אחרים, עפ"ז יאמר שה' בעצמו נמצא לפני הוד והדר, כפי רצונו הפנימי וכפי הרצון המתגלה, ומזה נשתלשל עז ותפארת במקדשו, שמן ההוד הפנימי שנמצא בעצמו נשתלשל העז במקדשו, שבו מנהיג העולם, ומן ההדר נשתלשל התפארת, שבו ינהיג הנהגה הפלאית, שבה יתפאר בכחו הגדול:

קדושת לוי - וזהו 'שירו לה' שיר חדש' (תהלים צח, א) היינו שתשיר שיר חדש תמיד, 'כי נפלאות עשה' על ידי שתעמיק דעתך בגדולת הבורא ברוך הוא ותשיג איך שהוא מופלא ומכוסה רם ונשא, שאין לכל העולמות ומלאכים ונשמות שום השגה ותפיסה ביה כלל, מזה תתלהב נפשו ולא יהיה נחשב אצלו עבודתו לכלום, וישיר שיר חדש תמיד כאלו עדיין לא התחיל לעבוד את ה' כלל. וכמו שידוע מאמר הבעש"ט על פסוק 'הוא ינהגנו עלמות' (שם מח, טו), על דרך משל שמרגילין את הקטן לילך לאט לאט, הנה כל מה שמתרחקין מן הקטן יותר הוא מרגיל עצמו לילך, כמו כן על ידי מה שאנחנו משיגין שהבורא ברוך הוא מופלא ומכוסה, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל (סוף הקדמת תיקו"ז), מזה מרגילין לבוא לגשת לעבודת הקודש, כי על ידי השגת רוממות הבורא ברוך הוא לא נחשב בעינינו עבודתינו לכלום, כי לפי ערך רוממות גדולתו עדיין לא התחלנו לעבוד עבודתו כלל, ועבודת כל יום הוא דבר חדש. וזהו 'שיר חדש', כי בכל יום יהיו בעיניך כחדשים (עי' רש"י דברים כו).